

АНАЛІЗ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

доц. **Боронос В.Г.**, студент гр. *Фс-22* **Коваль В.О.**

Одним із найважливіших фінансових показників діяльності підприємства, котрий здійснює безпосередній вплив на кінцеві результати його діяльності є структура капіталу. Незважаючи на те, що використання різних складових капіталу по різному впливає на результативність його діяльності, на сьогоднішній день, на жаль не існує єдиного значення оптимального співвідношення власного і позикового капіталів.

Так, використання тільки власного капіталу, з одного боку, сприятиме підвищенню фінансової стійкості підприємства, а з іншого - обмежить темпи його розвитку і не дозволить отримати приріст прибутку з вкладених коштів.

При використанні позикового капіталу підприємство матиме і фінансовий потенціал свого розвитку, і приріст прибутку від вкладених коштів, але на противагу цьому виникає можливість утворення фінансових ризиків і загроза банкрутства.

Враховуючи вищезазначене, можна стверджувати, що кожне підприємство повинно індивідуально підходити до вибору співвідношення між окремими складовими фінансових ресурсів, в залежності від галузевої приналежності та стадій свого розвитку. Причиною такої індивідуальності є вплив об'єктивних та суб'єктивних факторів, в сукупності яких виокремлюють екзогенні та ендогенні фактори на діяльність підприємства.

До екзогенних факторів відносять економічну та фінансову політику країни, кон'юнктуру товарного та фінансового ринків, ступінь розвинутості і кон'юнктури фондового і кредитного ринків, доступність ресурсів фінансового ринку для підприємства, діючу систему оподаткування, інвестиційну привабливість галузі та регіону.

Ендогенні фактори включають характеристики підприємства, пов'язані з її галузевою, територіальною і організаційною специфікою, стадію життєвого циклу підприємства, рівень рентабельності операційної діяльності, коефіцієнт операційного левериджу, ризик господарської діяльності та фінансовий стан підприємства, величину капіталу підприємства і рівень концентрації власного капіталу, фінансовий менталітет власників та менеджерів підприємства.

Враховуючи індивідуальність кожного підприємства формування структури капіталу здійснюється в залежності від цілей і можливостей підприємства.

В економічній літературі більшість авторів виділяють три методичні підходи до вирішення завдання оптимізації структури капіталу.

1. Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності. Згідно з даним підходом в розрахунках використовується механізм фінансового левериджу та його ефекту. Вважається, що фінансовий леверидж – це зміна доходності власного капіталу підприємства, що дає можливість одержати додатковий прибуток на власний капітал за умов використання позикового капіталу. А ефект фінансового левериджу відображає рівень додаткового прибутку на власний капітал за різних варіантів структури капіталу.

В економічній літературі виділяють дві концепції фінансового важеля: американська та європейська. За першою концепцією оцінюється взаємозв'язок між чистим прибутком та прибутком до сплати відсотків за кредит та податків, а за другою – дія фінансового важеля визначається зростанням ринкової вартості власного капіталу, що здійснюється в результаті використання позикового капіталу. Через нерозвиненість українського фінансового ринку останній підхід не є актуальним.

2. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості. Процес цей заснований на попередній оцінці вартості власного і позикового капіталу при різних умовах його залучення і здійсненні різноманітних розрахунків середньозваженої вартості капіталу – WACC.

$$WACC = \sum_{i=1}^n K_e \cdot w_e + K_d \cdot w_d \quad (1)$$

де w – питома вага відповідного джерела в загальному обсязі капіталу;

K_e – ціна власного капіталу;

K_d – ціна позикового капіталу.

3. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків. Цей спосіб пошуку раціональної структури капіталу пов'язаний із процесом диференційованого вибору джерел фінансування різних складових частин активів підприємства: необоротні активи; постійна частина оборотних активів – незмінна частина сукупного їхнього розміру, яка не залежить від сезонних та інших коливань обсягу операційної діяльності та не пов'язана з формуванням запасів сезонного зберігання, дострокового заводу та цільового призначення; змінна частина оборотних активів.

Оптимізація структури капіталу є однією з найбільш важливих і складних завдань, що вирішуються в процесі фінансового управління підприємством. За цих обставин важливого значення для здійснення фінансово-господарської діяльності набуває формування в достатньому обсязі фінансових ресурсів підприємств, ефективна і раціональна організація його фінансів.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 4. – С. 169-170.